

WSPÓŁCZESNE MIGRACJE OSÓB MŁODYCH

Wybrane zagadnienia

pod redakcją
Romualda Jończego
i Justyny Rokitowskiej-Malcher



Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu
Wrocław 2024

Recenzja

Diana Rokita-Poskart

Redakcja wydawnicza

Aleksandra Śliwka

Korekta

Justyna Mroczkowska-Lepka

Skład i łamanie

Małgorzata Myszkowska

Projekt okładki

Beata Dębska

Na okładce wykorzystano zdjęcie z zasobów AdobeStock, Wikipedia

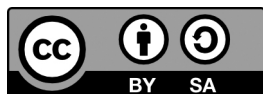
© Copyright by Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu
Wrocław 2024

Nota copyright obowiązuje do 30 czerwca 2025.

Kopiowanie i powielanie w jakiegokolwiek formie wymaga pisemnej zgody Wydawcy

Od 1 lipca 2025 publikacja dostępna na licencji Creative Commons Uznanie autorstwa-
-Na tych samych warunkach 4.0 Międzynarodowe (CC BY-SA 4.0).

Skrócona treść licencji na <https://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/deed.pl>



ISBN 978-83-67899-77-2 (dla wersji papierowej)

ISBN 978-83-67899-78-9 (dla wersji elektronicznej)

DOI: 10.15611/2024.78.9

Druk i oprawa: TOTEM

4. Aspiracje zawodowe jako czynnik wpływający na podjęcie decyzji o emigracji zagranicznej. Przykład studentów pielęgniarstwa z głównych ośrodków akademickich Polski Wschodniej

Grażyna Kowalewska

Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie

e-mail: grazyna.kowalewska@uwm.edu.pl

ORCID: 0000-0003-4003-761X

Cytuj jako: Kowalewska, G. (2024). Aspiracje zawodowe jako czynnik wpływający na podjęcie decyzji o emigracji zagranicznej. Przykład studentów pielęgniarstwa z głównych ośrodków akademickich Polski Wschodniej. W: R. Jończy, J. Rokitowska-Malcher (red.), *Współczesne migracje osób młodych – wybrane zagadnienia* (s. 65-75). Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu.

DOI: 10.15611/2024.78.9.04

4.1. Wprowadzenie

Skutkiem rejestrowanego w Polsce starzenia demograficznego ludności¹ i ujemnego wskaźnika przyrostu naturalnego są braki obserwowane na branżowych rynkach pracy. Niedobory na rynku usług medycznych, w tym wśród zatrudnionych pielęgniarek, uwypukliła pandemia COVID-19. Niedopasowania w popycie i podaży pracy w wymienionych grupach są na tyle niepokojące, że liczba pielęgniarek w Polsce jest już jedną z najniższych w Europie². Problem ten pogłębiają: brak zastępowalności pokoleń oraz emigracja, spowodowana m.in. istotnymi różnicami w poziomie

¹ Prognozuje się, że Polska do 2050 roku będzie jednym z dziesięciu państw na świecie z największą liczbą ludności powyżej 60 r. z.

² Według Raportu NRPiP z 2017 roku (*Raport naczelnej rady pielęgniarek i położnych...*, 2017) i zawartych w nim danych *OECD Health Data 2016* dla Polski wskaźnik ten wyniósł 5,24, podczas gdy w tym samym okresie dla Szwajcarii osiągnął wartość 17,5, Danii – 15,5, Norwegii – 16,9, Niemiec – 13,1, Szwecji – 11,1, Wielkiej Brytanii – 7,9 i Czech – 8. Oznacza to, że w Polsce liczba pielęgniarek

wynagrodzeń występujących w Polsce i za granicą³. Obecnie zawód pielęgniarki w wielu województwach znalazł się na liście zawodów deficytowych, zwłaszcza jeśli chodzi o pielęgniarki ze specjalizacją (Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, 2019).

W związku z powyższym wyjazdy zagraniczne młodych pielęgniarek w celach zarobkowych są istotnym problemem, gdyż pogłębiają deficyt na krajowym rynku pracy. Do wyjazdu zachęcają zgłaszane przez kraje wysoko rozwinięte zapotrzebowanie na pracę specjalistów, m.in. z branży usług zdrowotnych, w tym także pielęgniarek, jak również zagwarantowany nieograniczony przepływ osób w ramach swobód wolnego rynku UE⁴ (Adamowicz i Siedlanowski, 2021). W związku z tym, planując emigrację, młode osoby nie muszą martwić się o paszport, wizę czy pozwolenie na pracę. Ułatwia im to podjęcie decyzji o wyjeździe z kraju, zwłaszcza do innych państw Unii Europejskiej. Dodatkowo migracje zagraniczne postrzegane są przez nie jako łatwy i szybki sposób poprawy swojej sytuacji życiowej (finansowej) i zawodowej (Kowalewska i Zabielska, 2023).

Interesujące wydaje się zatem zbadanie, czy na emigrację z terenów o stosunkowo dużym odpływie ludności wpływają czynniki pozaekonomiczne, takie jak aspiracje i chęć poprawy pozycji zawodowej. W związku z tym postawiono dwie hipotezy badawcze:

H1: Wysokie aspiracje zawodowe respondentów mają wpływ na podjęcie decyzji o emigracji zagranicznej.

H2: Głównym celem pozaekonomicznym migracji badanej grupy studentów jest dalsza edukacja i rozwój zawodowy.

Celem badań zawartych w tym rozdziale było zdiagnozowanie deklarowanych przez studentów pielęgniarstwa zamiarów wyjazdu po ukończeniu studiów. Dodatkowo zbadano, jak oceniają oni swoje szanse na znalezienie pracy w regionie oraz czy i w jakim celu planują wyjazdy zarobkowe za granicę po ukończeniu studiów. Badanie objęło najważniejsze ośrodki akademickie w pięciu województwach Polski wschodniej: warmińsko-mazurskim, podlaskim, podkarpackim, lubelskim i świętokrzyskim. Są to tereny charakteryzujące się dużym odpływem ludności.

W niniejszym rozdziale omówiony został wpływ czynników pozaekonomicznych, związanych z aspiracjami zawodowymi młodych pielęgniarek, na podjęcie

powinna dążyć do osiągnięcia średniego wskaźnika OECD (9,4), zwłaszcza że społeczeństwo polskie starzeje się i wkrótce zwiększy się zapotrzebowanie na usługi medyczne.

³ Średnia miesięczna płaca brutto w Polsce (w 2018 r.) wynosiła 1105 euro, w Irlandii 3760 euro, w Niemczech 3349 euro, w Wielkiej Brytanii 3258 euro, a w Holandii 3076 euro. Jeśli porówna się wynagrodzenie pielęgniarek pracujących w szpitalach (*remuneration of hospital nurses*), okazuje się, że wynosiło ono (w dol./rok): w Polsce – 19 619, np. zaś w Wielkiej Brytanii – 47 736, w Niemczech – 55 303, w Irlandii – 60 436, w Holandii – 65 889, w Norwegii – 70 985, a w Szwajcarii 76 053 (Eurostat, 2022; OECD.Stat, 2022).

⁴ Art. 56 Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską oraz art. 26 pkt 2 i 63 wersji skonsolidowanej Traktatu o funkcjonowaniu UE.

decyzji migracyjnych. Rozdział został podzielony na kilka sekcji. W pierwszej kolejności dokonano przeglądu literatury dotyczącej emigracji, w tym osób młodych, z obszarów o dużym odpływie ludności, jak również tej dotyczącej emigracji pielęgniarek. Następnie opisano metodykę, przebieg badań oraz scharakteryzowano badaną grupę. W dalszej części rozdziału zaprezentowano rezultaty badań empirycznych. Rozdział zakończono wnioskami z badań empirycznych przeprowadzonych w grupie studentów pielęgniarstwa z Polski wschodniej.

4.2. Przegląd literatury

W Polsce obserwuje się duże zróżnicowanie regionalne, jeśli chodzi o odpływ ludności, zwłaszcza po roku 2004. W kilku województwach zanotowano wówczas dwucyfrowy odsetek emigrujących osób w wieku produkcyjnym. Należały do nich województwa: opolskie (ponad 15%), podlaskie (13%) i podkarpackie (prawie 12%) (*Narodowy Spis Powszechny Ludności i Mieszkań...*, 2012, s. 102). Również z analizy danych Narodowego Spisu Powszechnego z 2021 roku, dotyczących liczby emigrantów przypadających na 1000 mieszkańców w podziale na województwa, wynika, że największe czasowe migracje zagraniczne miały miejsce w województwach podkarpackim, podlaskim, opolskim i warmińsko-mazurskim (*Migracje zagraniczne na pobyt czasowy...*, 2024). Potwierdzają to badacze migracji, którzy wśród zidentyfikowanych regionów charakteryzujących się najwyższymi odpływami emigracyjnymi wymienili: Podlasie i Podkarpacie (Brzozowski i Kaczmarczyk, 2014) oraz region opolski (m.in. Jończy, 2015; Jończy i Rokitowska-Malcher, 2022).

Wspomniane regiony o dużym odpływie ludności (województwo opolskie i województwo Polski wschodniej) są interesującym obszarem badań. Szczególnie dobrze zbadany i opisany przez R. Jończego (i jego zespół) jest region opolski. W licznych publikacjach zostały przeanalizowane zarówno uwarunkowania (Jończy, 2010; Jończy i Rokitowska-Malcher, 2022), skutki (Jończy, 2015), jak i kierunki (Jończy i Rokita-Poskart, 2016) migracji zagranicznych mieszkańców tego regionu, z uwzględnieniem również osób młodych i uczących się (Dolińska i in., 2016; Jończy, 2006b; 2013; Jończy i Rokita-Poskart, 2016). W celu przedstawienia rzeczywistego obrazu migracji zagranicznych przeprowadzane są tzw. mikrospisy (Jończy, 2006a; 2010).

Znacznie mniej publikacji z tej tematyki obejmuje obszar Polski wschodniej, na przykład województw podkarpackiego (Piecuch i Piecuch, 2014), świętokrzyskiego (Witczak-Roszkowska i Okła, 2015) czy warmińsko-mazurskiego (Kowalewska, 2019; Kowalewska i in., 2018, 2019; Kowalewska i Zabielska, 2019; Organiściak-Krzykowska, 2013).

Na problem emigracji pielęgniarek i jego konsekwencje zwracano uwagę zwłaszcza po roku 2004 (Domagała, 2008; Haczyński i Buraczyńska, 2018; Kaczmarczyk, 2006; Kautsch, 2013; Leśniowska, 2005, 2008). Z przeanalizowanej literatury przedmiotu wynika, że bardziej skłonne do migracji są: pielęgniarki z wyższym wykształceniem (El-Jardali i in., 2009), a wiek pielęgniarek emigrujących z krajów

rozwiniętych jest niższy niż z krajów rozwijających się. Aż 60% z nich ma mniej niż 34 lata (Dywili i in., 2013; El-Jardali i in., 2009).

W badaniach nad migracjami studentów często analizowane są motywy podejmowania decyzji o emigracji (Kowalewska i in., 2018; Kowalewska i Zabielska, 2023; Stanimir, 2015; Szyszka, 2016), a także plany zawodowe i kierunki emigracji, analizy takie prowadzone są również wśród studentów pielęgniarstwa (Kowalewska, 2019; Smoleń i Kędra, 2018).

Ciekawe badanie zostało przeprowadzone na kierunku pielęgniarstwo Warszawskiego Uniwersytetu Medycznego (Wyrozębska i Wyrozębski, 2014). Wyszczególniono w nim, że około 25% respondentów wybierało pielęgniarstwo jako kierunek studiów, gdyż uważało, że po jego ukończeniu będzie miało większą szansę na znalezienie pracy za granicą.

Ponadto przeprowadzone dotychczas analizy wskazują na to, że dane statystyczne nie obrazują rzeczywistej skali migracji poakcesyjnej, gdyż obejmują jedynie osoby, które się wymeldowały (Jończy, 2006; Śleszyński, 2005, 2016). Szacunkowe są również dane dotyczące ewidencji wyjeżdżających w celach zarobkowych pielęgniarek. Ministerstwo Zdrowia szacuje skalę migracji pielęgniarek na podstawie różnych danych, m.in. liczby zaświadczeń potwierdzających kwalifikacje zawodowe wydawane przez samorząd zawodowy oraz udostępnianych przez Komisję Europejską informacji o uznanych kwalifikacjach zawodowych. Izba Pielęgniarek i Położnych w raportach podała, że w latach 2004-2020 wydano w Polsce 21 653 zaświadczenia na potrzeby uznawania kwalifikacji zawodowych. Dane te świadczą o dużym zainteresowaniu emigracją zarobkową. Nie oddają one jednak faktycznej skali tego zjawiska, gdyż wiele pielęgniarek emigruje bez pobierania zaświadczenia, poza terytorium UE, gdzie nie jest ono honorowane (Wyrozębska i Wyrozębski, 2014). Ponadto nie wszystkie osoby, które odebrały takie zaświadczenie, podjęły pracę w zawodzie w krajach UE. Niektóre zrezygnowały z wyjazdu albo podjęły pracę za granicą w innych zawodach (Pielęgniarki.Info.pl, b.d.; Naczelna Izba Pielęgniarek i Położnych, b.d.).

4.3. Metodyka badań

Głównym celem badania było ustalenie skali i rodzaju planowanej emigracji oraz wpływu aspiracji zawodowych na podejmowanie decyzji o wyjeździe z kraju. Dodatkowo zbadano, jak studenci pielęgniarstwa z badanych uczelni Polski wschodniej postrzegają możliwość znalezienia pracy w regionie i czy wpływa to na ich decyzje migracyjne.

Zdecydowano, że badania obejmą osoby młode (studenci pielęgniarstwa z głównych ośrodków akademickich) z województw/regionów charakteryzujących się najwyższymi odpływami ludności. Do badań ankietowych zakwalifikowano region Polski wschodniej. Dodatkowo ograniczono się do zbadania tylko migracji zagranicznych.

Badanie ankietowe zostało przeprowadzone na kierunku pielęgniarstwo w głównych uczelniach państwowych (uniwersytetach medycznych lub uniwersytetach) mających dwa stopnie kształcenia i akredytację ministerstwa. Na potrzeby badania stworzono została autorska ankietą. Założono zbadanie całej populacji, dlatego badanie zostało przeprowadzone osobiście przez autora na wykładach i ćwiczeniach. Zostawiono również ankiety dla starostów i opiekunów poszczególnych roczników, aby także osoby nieuczestniczące w zajęciach mogły je wypełnić. Badanie nie było obligatoryjne.

Okolo 1% ankiet zostało wyeliminowanych (ze względu na brak odpowiedzi na większość kluczowych pytań). Do obliczeń zakwalifikowano 745 ankiet, z czego 44 z Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie, 143 z Uniwersytetu Jana Kochanowskiego w Kielcach, 135 z Uniwersytetu Medycznego w Białymstoku, 260 z Uniwersytetu Rzeszowskiego oraz 163 z Medycznego Uniwersytetu Lubelskiego. Biorąc pod uwagę wszystkie poziomy maksymalnego błędu estymacji, stwierdzono, że liczba respondentów była większa od minimalnej liczebności próby. Wynik ten reprezentuje ponad 34% populacji.

W celu weryfikacji postawionych hipotez badawczych przeanalizowano odpowiedzi na następujące pytania: „Czy po skończonych studiach planuje Pan/Pani wyjechać z kraju?”, „Czy chciałby/chciałaby Pan/Pani po ukończeniu studiów pracować w zawodzie?”, „Jak ocenia Pan/Pani szanse na znalezienie pracy w zawodzie?”, „Czy według Pana/i aspiracje zawodowe mogą być przyczyną podjęcia decyzji o wyjeździe z kraju?” i „Jaki byłby cel Pana/i wyjazdu?”.

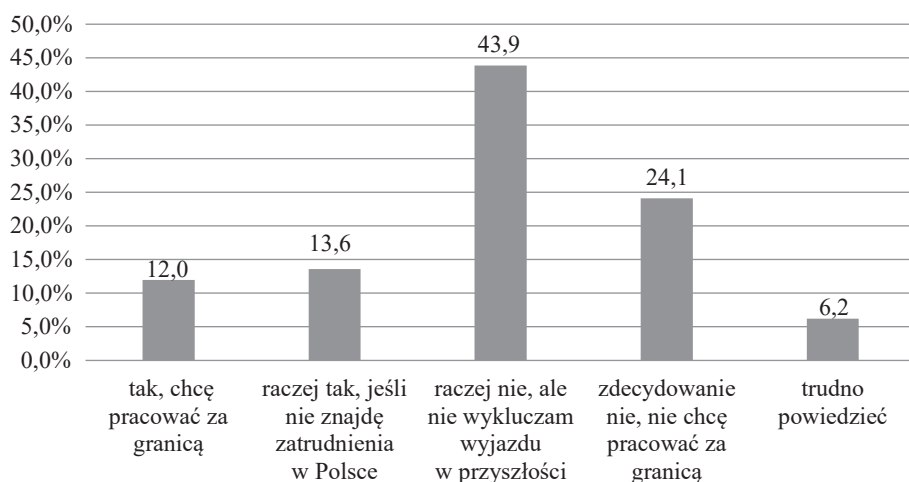
4.4. Wyniki badań

Podstawę analiz badań empirycznych stanowiła próba badawcza, która objęła 745 studentów uczelni państwowych (kierunku pielęgniarstwo) pierwszego i drugiego stopnia studiów. Pielęgniarstwo jest zawodem silnie sfeminizowanym. Z 745 ankietowanych osób 96% stanowiły kobiety, a zaledwie 4% mężczyźni. Okazuje się, że 49% ogółu respondentów pochodziło z obszarów miejskich, a 51% z wiejskich. Średnia wieku respondentów wyniosła 25 lat. Większość ankietowanych nie posiadała dzieci (85%) i współmałżonka (75%).

Z badań wynika również, że ponad 3/4 studentów łączyło naukę z pracą (absolwenci studiów pierwszego stopnia, studenci zaoczeni, osoby podwyższające kwalifikacje), z czego 24% pracowało w więcej niż dwóch miejscach. W przypadku 89% ankietowanych pożądaną formą zatrudnienia była umowa o pracę. 81% respondentów było zadowolonych z wyboru kierunku studiów.

Skalę planowanych wyjazdów po ukończeniu studiów na kierunku pielęgniarstwo przedstawia rys. 4.1. Okazuje się, że 12% badanych chce pracować po studiach za granicą, a dodatkowe 14% zdecyduje się na emigrację, jeśli nie znajdzie pracy.

Wprawdzie aż 44% respondentów nie było zainteresowanych wyjazdem, ale nie wykluczało go w przyszłości. Prawie 24% badanych osób zdecydowanie nie chciało pracować za granicą, a 6% nie podjęło jeszcze ostatecznej decyzji.



Rys. 4.1. Deklarowana przez respondentów chęć emigracji po ukończeniu studiów

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników przeprowadzonych badań.

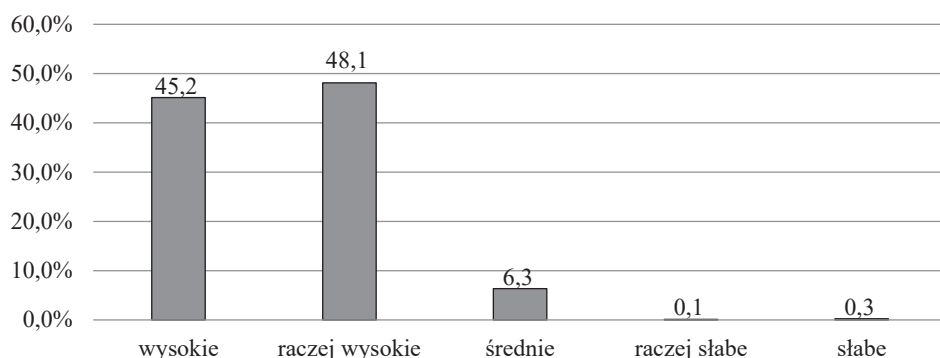
W dalszej kolejności zidentyfikowano, czy badani studenci pielęgniarstwa z wytypowanych uczelni Polski wschodniej chcieliby pracować w zawodzie po ukończeniu studiów i jak oceniają oni swoje szanse na znalezienie pracy po skończeniu studiów. Z badań wynika, że 89% z nich zadeklarowało chęć podjęcia pracy w zawodzie pielęgniarki/pielęgniarsza (tab. 4.1).

Tabela 4.1. Deklaracja respondentów dotycząca pracy w zawodzie

	Czy chciałby/-aby Pan/Pani pracować w zawodzie po ukończeniu studiów?
tak	89%
nie	1%
nie wiem	9%

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników przeprowadzonych badań.

Tylko 1% respondentów nie było zainteresowanych pracą w wyuczonym zawodzie po zakończeniu nauki, a 9% ankietowanych odkładało swoją decyzję do chwili jej ukończenia. W wyniku analizy danych ankietowych ustalono, jak respondenci postrzegają swoje możliwości znalezienia pracy w zawodzie pielęgniarki/pielęgniarsza po ukończeniu studiów. Jest to subiektywna ocena szans badanych, jednak przekonanie o braku pracy na rynku lokalnym może wpływać na podjęcie decyzji o szukaniu jej za granicą (emigracji). Wyniki badań w formie graficznej zostały przedstawione na rys. 4.2.



Rys. 4.2. Ocena przez respondentów szansy na znalezienie pracy w Polsce po skończeniu studiów

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników przeprowadzonych badań.

Z zaprezentowanych danych wynika, że prawie 93% respondentów oceniało swoje szanse na znalezienie pracy jako wysokie (45% – „wysokie”, 48% – „raczej wysokie”). Jedyne 0,4% ankietowanych oceniło je jako słabe (suma odpowiedzi: „raczej słabe” i „słabe”). Zaprezentowane wyniki badań wskazują na to, że bezrobocie nie stanowi problemu na rynku pracy pielęgniarek, zatem to nie ono jest przyczyną emigracji. Czy w związku z tym mogą to być aspiracje zawodowe młodych osób? Odpowiedzi respondentów przedstawiono w tab. 4.2.

Tabela 4.2. Wpływ aspiracji zawodowych na podjęcie decyzji o emigracji

	Czy według Pana/Pani aspiracje zawodowe mogą być przyczyną podjęcia decyzji o wyjeździe z kraju?
tak	24%
raczej tak	42%
nie mam zdania	17%
raczej nie	14%
nie	3%

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników przeprowadzonych badań.

Okazuje się, że 66% badanych studentów pielęgniarstwa potwierdza, że to właśnie aspiracje zawodowe mogą być przyczyną planowanych migracji (24% odpowiedzi – „tak” i 42% odpowiedzi – „raczej tak”). Tylko dla 3% badanych aspiracje zawodowe nie były czynnikiem, który mógłby ich zmotywować do podjęcia decyzji o wyjeździe z kraju.

Uzupełnieniem powyższego pytania było wskazanie przez ankietowanych celu migracji. Nie wszyscy badani studenci kierunku pielęgniarstwo udzielili odpowiedzi na to pytanie. Wyniki znajdujące się w tab. 4.3 ukazują cel emigracji wskazany przez respondentów.

Tabela 4.3. Główne cele migracji wskazane przez respondentów

Jaki byłby cel Pana/Pani wyjazdu?			
podjęcie pracy	podjęcie nauki/ kontynuacja nauki	łączenie członków rodzin	inne
509	53	29	25

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników przeprowadzonych badań.

Przy tym pytaniu badanym dano możliwość wyboru więcej niż jednej odpowiedzi. Najczęściej (509 odpowiedzi) jako cel wyjazdu wskazywano podjęcie pracy, następnie podjęcie/kontynuowanie nauki (53 odpowiedzi) i łączenie rodzin (29 odpowiedzi). Osoby, które zaznaczały dwie odpowiedzi, najczęściej wybierały następujące opcje: „podjęcie pracy” i „podjęcie/kontynuowanie nauki”. Osoby, które deklarowały jako cel inne przyczyny (25), wymieniały zarobienie na: mieszkanie/dom, samochód, wesele, dalszą naukę.

4.5. Podsumowanie

Na podstawie przeprowadzonych badań i dokonanych analiz zweryfikowano postawione hipotezy.

Hipoteza pierwsza zakładająca, że aspiracje zawodowe są ważnym czynnikiem decydującymi o podjęciu decyzji o migracji zagranicznej, została potwierdzona. Okazuje się, że dla 66% badanych studentów pielęgniarstwa był to ważny czynnik. Świadczy to o wysokich aspiracjach osób studiujących na tym kierunku.

Również druga hipoteza, zakładająca, iż głównym celem pozaekonomicznym migracji badanej grupy studentów jest dalsza edukacja i rozwój zawodowy, została potwierdzona. Z badań wynika, że to nie bezrobocie w tej grupie zawodowej było czynnikiem wypychającym do emigracji zagranicznych, ale wysokie aspiracje, które powodowały, że głównym celem migracji był dalszy rozwój zawodowy poprzez pracę (509 osób) i/lub podjęcie/kontynuowanie nauki (53 odpowiedzi).

Badani studenci pielęgniarstwa z głównych ośrodków Polski wschodniej byli zadowoleni z wybranego kierunku studiów (81%), chcieli pracować w zawodzie (89%) oraz mieli świadomość, że nie będą mieli kłopotów ze znalezieniem pracy w Polsce (93%). Mimo to nie odrzucali myśli o emigracji. Wydaje się, że deklarowana przez 12% ankietowanych chęć emigracji nie stanowi zbyt wielkiej skali, jednak jeśli uwzględnimy 44% respondentów, którzy nie wykluczali jej w przyszłości, i 6% respondentów, którzy nie podjęli jeszcze ostatecznej decyzji, to odsetek ten wzrasta do 72%. To już wskazuje na relatywnie dużą skalę problemu. Prawie $\frac{3}{4}$ młodych pielęgniarek z badanej próby (która stanowiła 34% populacji) może wyjechać w przyszłości z Polski. Oczywiście są to plany, a nie zrealizowane decyzje migracyjne. Jednak nie zmienia to faktu, że wyjazdy zarobkowe (506 osób wskazało chęć podjęcia pracy) przynoszą korzyści (nie tylko zawodowe, ale i ekonomiczne),

zwłaszcza migrantom i ich rodzinom (a pośrednio również regionowi). Z badań wynika, że prawie 76% ankietowanych studentów jednocześnie pracowało w zawodzie pielęgniarstwa/pielęgniarki i studiowało, z czego 24% w więcej niż dwóch miejscach zatrudnienia. Może to oznaczać, że praca w tylko jednym miejscu nie generowała satysfakcjonującego poziomu dochodów. Dużo wyższy poziom płac w wyuczonym zawodzie jest czynnikiem zachęcającym do wyjazdu zarobkowego.

W związku z powyższym emigracja zarobkowa stanowi perspektywę na rozwój zawodowy i możliwość osiągnięcia stabilizacji finansowej. Pozwala ona zgromadzić środki finansowe na zakup własnego mieszkania, domu (niektórzy ankietowani wskazali to jako cel migracji) lub na rozpoczęcie działalności gospodarczej. Dodatkowo emigranci dzięki wyjazdom realizują własne aspiracje zawodowe, zyskują nowe umiejętności, poznają nowe techniki i metody pracy. Badani studenci pielęgniarstwa z Polski wschodniej to osoby pracowite i ambitne (mające wysokie aspiracje zawodowe), które pragną poszerzać swoją wiedzę i podnosić kwalifikacje zawodowe.

Mimo korzyści z migracji, należy zastanowić się, jak wpłynąć na osoby studiujące pielęgniarstwo, by nie migrowały. Jest to ważne, gdyż analizując rynek pracy pielęgniarek, można zauważyć, że emigracje zagraniczne wykształconych i młodych pielęgniarek nie tylko negatywnie wpływają na strukturę demograficzną obszaru odpływu (województwa), ale pogłębiają również niedobory specjalistów na lokalnym rynku pracy. Brak osób z odpowiednim wykształceniem i umiejętnościami z zakresu usług medycznych wpływa na spadek konkurencyjności regionu.

Wykaz literatury

- Adamowicz, M. i Siedlanowski, P. (2021). Migracja jako uwarunkowanie rynku pracy w Polsce. W: A. Siedlecka, D. Guzal-Dec (red.), *Rynek pracy wobec wyzwań przyszłości – ujęcie interdyscyplinarne* (24-47). Akademia Bialska im. Jana Pawła II.
- Brzozowski, J. i Kaczmarczyk, P. (2014). *Konsekwencje migracji poakcesyjnych z Polski dla kompetencji zawodowych i kulturowych polskiego społeczeństwa. Ekspertyza Komitetu Badań nad Migracjami PAN*. Warszawa.
- Dolińska, A., Jończy, R. i Śleszyński, P. (2020). *Migracje pomaturalne w województwie dolnośląskim wobec depopulacji regionu i wymogów zrównoważonego rozwoju społeczno-gospodarczego*. Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu.
- Domagała, A. (2008). Kadry medyczne w ochronie zdrowia. Tendencje zmian w kraju i na świecie. *Polityka Społeczna*, (7), 5-11.
- Dywili, S., Bonner, A., O'Brien, L. (2013). Why Do Nurses Migrate? – A Review of Recent. *Journal of Nursing Management*, (21), 511-520.
- El-Jardali, F., Dimassi, H., Dumit, N., Jamal, D. i Mouro, G. (2009). *A National Cross-Sectional Study on Nurses Intent to Leave and Job Satisfaction in Lebanon: Implications for Policy and Practice*. BMC Nursing. DOI:10.1186/1472-6955-8-3
- Eurostat. (2022). *Structure of earnings survey: monthly earnings*. Pobrano 22 sierpnia 2022 z https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/EARN_SES_MONTHLY/default/table?lang=en&category=labour.earn.earn_ses_main

- Haczyński, J. i Buraczyńska, M. (2018), Emigracja polskich pielęgniarek – rzeczywistość i konsekwencje. *European Management Studies*, 16(5), 78 (*Public and Private Sectors in Health Care*), 77-89. <https://doi.org/10.7172/1644-9584.78.6>. 2013
- Jończy, R. (2006a). Exodus zarobkowy opolskiej młodzieży. *Polityka Społeczna*, (10), 10-14 https://www.ipiss.com.pl/wp-content/uploads/downloads/2012/10/ps_10_2006_r_jonczy.pdf
- Jończy, R. (2006b). *Wpływ migracji zagranicznych na dysharmonię rozwoju województwa opolskiego ze szczególnym uwzględnieniem rynku pracy*. Wydawnictwo Instytut Śląski.
- Jończy, R. (2013). Regionalne skutki odpływu ludności Polski w okresie transformacji (wnioski z badań własnych w regionie opolskim). W: M. Lesińska, M. Okólski, Współczesne polskie migracje: strategie – skutki społeczne – reakcja państwa. Ośrodek Badań nad Migracjami Uniwersytetu Warszawskiego.
- Jończy, R. (2016). Migracja zarobkowa – uwagi definicyjne. W: A. Górny, P. Kaczmarczyk, M. Lesińska, Transformacje. Przewodnik po zmianach społeczno-ekonomicznych w Polsce (s. 120-125). Wydawnictwo Naukowe Scholar.
- Jończy, R. (red.). (2010). *Migracje zagraniczne z obszarów wiejskich województwa opolskiego po akcesji Polski do Unii Europejskiej. Wybrane aspekty ekonomiczne i demograficzne*. Instytut Śląski.
- Jończy, R. (red.). (2015). *Ekonomiczno-społeczne skutki współczesnych migracji w wymiarze regionalnym na przykładzie województwa opolskiego*. Wydawnictwo Instytut Śląski.
- Jończy, R. i Rokita-Poskart, D. (2016). Zmiany głównych kierunków migracji zagranicznych w latach 2007-2014 (na przykładzie studentów opolskiego ośrodka akademickiego). *Studia Ekonomiczne*, 292, 80-88.
- Jończy, R. i Rokitowska-Malcher, J. (2022). Płacowe warunki powrotu migrantów zarobkowych do województwa opolskiego, Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu, Wrocław.
- Kaczmarczyk, P. (2006). Highly Skilled Migration from Poland and Other CEE Countries – Myths and Reality, Reports & Analyses, 17. Centrum Stosunków Międzynarodowych.
- Kautsch, M. (2013). Migracje personelu medycznego i ich skutki dla funkcjonowania systemu ochrony zdrowia w Polsce. *Zdrowie Publiczne i Zarządzanie*, 11(2), 169-179.
- Kowalewska, G. (2019). Economic Migration as an Outcome of Globalization and Integration Processes Affecting The Competitiveness of Regions. *Zeszyty Naukowe Politechniki Śląskiej. Organizacja i Zarządzanie*, (139), 243-256.
- Kowalewska, G., Nieżurawska-Zajac, J. i Duarte, N. (2019). Causes and Directions of Student Migration Using Polish and Portuguese Students as an Example. *Olsztyn Economic Journal*, 14(3), 271-286.
- Kowalewska, G., Nieżurawska-Zajac, J. i Rzeczkowski, D. (2018). Skłonności społeczeństwa informacyjnego do migracji na przykładzie studentów reprezentujących pokolenie Y. *Wyniki badań empirycznych. Roczniki Kolegium Analiz Ekonomicznych SGH*, (49), 527-545.
- Kowalewska, G. i Zabielska, I. (2023). Factors influencing the tendency of young people to Migrate Abroad – An Example from Northern Poland / Czynniki wpływające na skłonność do migracji zagranicznych osób młodych – przykład z Polski Północnej. *Economic and Regional Studies*, 16(4), 640-655. <https://doi.org/10.2478/ers-2023-0039>
- Leśniowska, J. (2005). Problem migracji polskiej kadry medycznej. *Polityka Społeczna*, 4, 18-22.
- Leśniowska, J. (2008). Migracje polskich pielęgniarek – wstępne informacje. *Polityka Społeczna*, 2, 19-21.
- Maciąg, A. (2012). Współczesne problemy migracji personelu medycznego w Polsce i w Europie. *Ekonomia i Prawo*, IX(2), 95-107.
- Makulec, A. (2011). Jak, dokąd i dlaczego migrują europejscy medycy? *Biuletyn Migracyjny*, 29, 2-3.
- Migracje zagraniczne na pobyt czasowy – wyniki NSP 2021*. (2024).
- Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej. (2019). *Zawody deficytowe i nadwyżkowe w 2018 roku*. Pobrano 7 maja 2022 z <https://psz.praca.gov.pl/documents/10828/9187888/zawody%20de->

- ficytowe%20i%20nadwy%C5%BCkowe%20w%202018%20roku.pdf/ce6c2c7a-5f4a-469f-ad37-2c6a1d12afe2?t=1561732405048
- Naczelna Izba Pielęgniarek i Położnych. (b.d.). Pobrano 1 grudnia 2021 z <https://nipip.pl/liczba-za-swadczen-wydanych-na-potrzeby-uznawania-kwalifikacji-zawodowych/>
- Narodowy Spis Powszechny Ludności i Mieszkań. Raport z wyników, marzec 2011. (2012). GUS. OECD.Stat.
- Organiściak-Krzykowska, A. (2013). Współczesne uwarunkowania i kierunki migracji w Polsce. W: A. Organiściak-Krzykowska (red.), *Powroty z migracji wobec sytuacji na rynku pracy w Polsce*. UWM.
- Organiściak-Krzykowska, A. i Kowalewska, G. (2021). Factors Determining Migration Decisions of Nursing Students from Eastern Poland. *Problemy Polityki Społecznej*, 52(1), 40-61 <https://doi.org/10.31971/16401808.52.1.2021.1>
- Piecuch, T. i Piecuch, M. (2014). Analiza sytuacji młodych ludzi na rynku pracy – rozważania teoretyczne i badania empiryczne. *Modern Management Review*, XIX/21(4), 175-186.
- Pielęgniarki.Info.pl. (b.d.). Pobrano 1 lutego 2018 r. z <https://www.pielengniarki.info.pl/article/view/id/7000>
- Raport Naczelnej Rady Pielęgniarek i Położnych. Zabezpieczenie społeczeństwa polskiego w świadczenia pielęgniarek i położnych. (2017). Naczelna Izba Pielęgniarek i Położnych. www.nipip.pl/wp-content/uploads/2017/03/Raport_druk_2017.pdf
- Smoleń, M. i Kędra, E. M. (2018). Plany zawodowe studentów kierunku Pielęgniarstwo Państwowej Medycznej Wyższej Szkoły Zawodowej w Opolu. *Pielęgniarstwo Polskie*, 3(69), 262-268 DOI: <http://dx.doi.org/10.20883/pielpol.2018.32>
- Stanimir, A. (2015). Skłonność do zagranicznej mobilności młodszych i starszych osób. *Prace Naukowe Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu*, (385), 257-266.
- Szyska, M. (2016). Zagraniczna migracja zarobkowa jedną ze strategii życiowych młodego pokolenia, *Roczniki Nauk Społecznych*, 8(44), 2-7. DOI: [http://dx.doi.org/10.18290/rns.2016.8\(44\).2-7](http://dx.doi.org/10.18290/rns.2016.8(44).2-7)
- Śleszyński, P. (2005). Różnice liczby ludności ujawnione w Narodowym Spisie Powszechnym 2002. *Przegląd Geograficzny*, 7(2), 193-212.
- Śleszyński, P. (2016). *Identyfikacja i ocena wybranych zjawisk demograficznych w Polsce (ze szczególnym uwzględnieniem wsi i relacji miasto wieś)*. Opracowanie wykonane dla Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi.
- Witezak-Roszkowska, D. i Okła, K. (2015). Skłonność studentów województwa świętokrzyskiego do zagranicznych emigracji zarobkowych. *Prace Naukowe Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu*, 401, 555-565. <https://doi.org/10.15611/pn.2015.401.51>.
- Wyrozębska, A. i Wyrozębski, P. (2014). Problematyka emigracji średniego personelu medycznego w aspekcie zarządzania zasobami ludzkimi w polskim systemie ochrony zdrowia. W: M. Czerwonka (red.), *Wkład nauk ekonomicznych w rozwój gospodarki opartej na wiedzy*. Oficyna Wydawnicza SGH.